

בסייעתא דשמיא

קובץ

מא' חנוכה

עלים מתוך הספר

אחרי אר"י

ביאורים ועיונים בדברי האר"י הח"י בשער הכוונות - חלק חנוכה

ופורים

מינאי זעירא דמן חבריא

אוריאל מוקסימוב ס"ט

מכון 'אהבת אמת'

י"ט כסליו תשפ"ב

ירל לזכוי הרבים
לא מוגה!

**ניתן להשיג את הספרים שיצאו לאור ע"י
מכון אהבת אמת**

חרב פיפיות

ביאורים ועיונים על קריאת שמע שעל המטה לרבינו האריז"ל

דברים היוצאים מן הלב

ביאורים ועיונים בדברי מרן הרש"ש בנה"ש
מוסר והתעוררות לפני תקיעת שופר בר"ה

יום השישי

ביאורים ועיונים בדברי רבינו האריז"ל
בשעה"כ דרושי שבת
חלק הכנות לשב"ק

להצטרפות לקבלת קונטרסים ומאמרים היוצאים ע"י המכון מעת לעת

וכן לתגובות הארות והערות

ניתן לפנות למכון אהבת אמת

שמואל הנביא 5 ב"ב

Umae55555@gmail.com

או בטלפון 050-4123968

דברים אחדים

כתב הרמב"ם (הלכות מגילה וחנוכה פרק ד' הלכה י"ב) "מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לנו, אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן ונרות ומדליק" עכ"ל.

והנה אגב חביבותא יתירתא דהוי לישראל למצות הדלקת נרות חנוכה כל ישראל הם מהדרין מן המהדרים במצוה מיוחדת זו, ששגבתה מעלתה עד צית שמיא, וידוע המעלה היתרה שייחסו גדולי המקובלים למצוה הדלקת נרות החנוכה, וזאת מכמה טעמים גלויים ונסתרים, ובפרט שימים אלו ידועים ומפורסמים כימי מתן תורה של סודות התורה כמש"כ בספר מנהגי החתם סופר (פ"ט סק"א) וז"ל "בחנוכה הזהיר להתעסק בלימוד תוה"ק יותר מבשאר הימים וכו' והלימוד הוא ענין גדול בזמן הזה כי אז נמסרו סודות התורה למשה רבינו ע"ה" עכ"ל.

והנה איתא בגמ' (שבת כ"א ע"ב) "מאי חנוכה דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמוניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון", ופרש"י (שם ד"ה 'מאי חנוכה') "על איזה נס קבעוה".

וכבר העלו המפרשים כמה תמיהות על פרש"י הנז"ל, וכמש"כ הרב 'תולדות יעקב יוסף' (בראשית פ' מקץ) וז"ל "דקשה חדא, דלמא לא משום נס קבעוהו רק משום חנוכה המזבח, וכפירוש מוהרש"א (ד"ה מאי חנוכה) ועוד מדאמר לאיזה נס קבעוהו, משמע דיש כאן שני ניסים

¹ ושמעתי משם הגה"צ הגר"ד קוק שליט"א רמז לזה [שבחנוכה ניתנו סודות התורה] ממה שהביא בספר בני יששכר (מאמרי חודש כסליו טבת - מאמר ב' אות ח') משם הרקח [ובבני יששכר כתב עליו 'הרב עיר וקדיש אשר דבריו דברי קבלה וקבל מאליהו ז"ל הלא הוא בעל הרוקח'] שבחנוכה תקנו ל"ו נרות כנגד האור הראשון ששימש לאדם הראשון ל"ו שעות וז"ל בקיצור "והנך רואה ידי דברי עיר וקדיש שכל דבריו דברי קבלה מפי אליהו ז"ל אמר שהארת המצוה נר חנוכה הוא מהארת אור הגנוז [וממילא תבין כיון שבימי הנס בזמן החשמונאים דלקה המנורה באור שלא כטבע רק בנס, והנה המנורה רמוזה לחכמת התורה הרוצה להחכים יורים ומנורה בדרום (ב"ב כה ע"ב) א"כ על כרחך האורה באה מן האור הגנוז שנגז בתורה] וכיון שנקבע לדורות ברוח הקודש הוא מפני שידעו בכל שנה יתגלה האור ההוא וכו' על כן קראו לימים האלה חנוכה שהוא חינוך והרגל על לעתיד גאולה העתידה שאז יתגלה לנו האור הגנוז בשלימות וכו'" עכ"ל ע"ש בדבריו הנפלאים באורך.

ולא ידענו בשביל איזה נס קבעוהו. וזה אינו, דלא מצינו בחנוכה רק נס אחד של נרות וכו' ע"ש. ומעין זה איתא נמי בדברי ה'בני יששכר' (מאמרי חודש כסלו - טבת מאמר ג - נר מצוה) וז"ל "פירש"י ז"ל דהשואל הקשה מאי חנוכה על איזה נס קבעוהו, וגם זה לפלא לומר שנשתכח הנס מן הדורות עד שנצטרך לשאול מה היה הנס" עכ"ל.

והנה תמיהות אלו יכוננו גם לענין ההבנה הסודית של מצות נר חנוכה כמו שיראו הלומדים בפנים המאמר, כי לדרכנו נבאר 'מאי חנוכה' שהכוונה, היכן מתקנים מצות יומי דחנוכה, ואיך מתגלה 'האור הגנוז' הנעלם בשלהבות הנרות.

וזאת למודעי שכל הכתוב לחיים בקובץ זה אינו מדילי שאני לעצמי מה אני, אלא שהכל מבוסס על אדני רבותינו המפרשים אשר מפיהם אנו חיים, וכל מה שעשיתי הוא לסדר הדברים, ולשמש כמראה מקום לת"ח ע"מ שיהיו הנידונים כשלחן ערוך ומוכן לאכילה של תורה.

והנה לא באנו בקובץ זה לברר את כל הנידונים השייכים לימי החנוכה כי רבים הם, ואי"ה יתבארו באריכות ובפרטות גדולה בספרנו '**אחרי אר"י**' על שעה"כ חלק חנוכה ופורים, שכל הכתוב כאן, הוא מאמר אחד מספר זה, יזכנו הקב"ה להוציאנו לאורה במהרה.

ולהווי ידוע שמחמת המהירות לא הספקנו להגיה קובץ זה כל צורכנו [וכן יש חסרון בעימוד ועוד פרטים] ולכן וודאי שנפלו כמה וכמה טעויות [הן שגיאות כתיב ועוד] אלא שמחמת הרצון שיצאו הדברים לקראת החנוכה דהאי שתא [תשפ"ב] לע"נ מור חמי ז"ל ר' אברהם בן חביבה שנלב"ע כ"ב כסליו תשפ"א, לא הספקנו לעבור על הדברים כפי הראוי, ועם הלומדים הסליחה, ואי"ה יתוקנו הדברים במהדורה הבאה.

וכאן המקום לברך באהבה את כל התומכים והמחזיקים בידי להוציא לאורה את ספרי, יברך ה' חילם. הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם.

וכן הנני מביע בזה תודתי וברכתי לרבנים החשובים איתם ליבנתי כמה וכמה מן הסוגיות הנז' בחיבורי זה ובעיקר לחברותות הגאונים המקובלים **רבי עמוס בן דוד שליט"א ורבי אב"ס שליט"א**, וכן שאר האברכים החשובים הלומדים בבית המדרש "כולל האר"י" בראשות הרה"ג המקובל רב פעלים לתורה ולתעודה, רבי יוסף פנחסי שליט"א. ברך ה' חילם ופועל ידיהם תרצה, ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלמה מעם ה' ויעלו מעלה מעלה במעלות התורה והיראה והיה שמם כשם הגדולים אשר בארץ. ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו בעושר וכבוד וכל טוב. אמן.

עודני עומד בתפלה אנא ה' שלח לי עזרך מקודש, ותאריך ימי וימי אשתי הצנועה מרת נועה תחי' מנשים באהל תבורך, שעושה מעל ומעבר למען אוכל לשבת על התורה ועל העבודה באין מפריע. שנזכה לחיים ארוכים טובים וברוכים. ונרווה רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלצינו. ויבורכו גם ילדי היקרים אתה ה' תשמרם ותאריך ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים ויזכו כולם ללכת בדרכי התורה והיראה שלא נבוש ולא נכלם ח"ו לא בזה ולא בבא. ותחזינה עיננו בשובך לציון ברחמים ונזכה לאורו של מלך המשיח ולבנין בית המקדש במהרה דידן בכלל ישראל אמן ואמן.

הכותב לכבוד התורה ולומדי סודותיה בקדושה
הצעיר אוריאל מקסימוב ס"ט
מכון אהבת אמת
י"ט כסליו תשפ"ב

דברי הרב בשעה"כ

דרוש א' מדרושי חנוכה ק"ח ע"ג

הנה בשעה"כ ריש דרושי חנוכה (ק"ח ע"ג) לאחר שביאר אופן הדלקת הנרות [שהיה הרב נוהג כדעת מרן הב"י ע"ש²] כתב לבאר מעלת יומי דחנוכה, ולאחר מכן כתב את כוונות הדלקת נר חנוכה לרבות השפע המתגלה בעת ההדלקה ע"ש.

והנה כד דיקינן שפיר בדברי הרב שם נחזי, כי למעשה מדובר בב' עניינים שונים א. קדושת ימי החנוכה הנובעים מחמת שהנוק' מקבלת הארותיה ע"י עצמה ולא ע"י בעלה. ב. ענין 'יחוד א' עליון ושלם הנקרא נר'. וכפי שנבאר ונוכיח לקמן נראה שלמעשה מדובר כאן בב' עניינים שונים לגמרי הנפעלים ביומי דחנוכה.

וראשית נביא לשון הרב (שם) ולאחר מכן נבאר הדברים יותר בע"ה.

ז"ל "ואמנם נבאר תחילה ענין קדושת הימים האלו ואח"כ נבאר ענין ברכות נר של חנוכה והנה כמו שנתבאר שבשבתות ויו"ט ור"ח יש בהם תוספת קדושה על ימי החול גם בחנוכה ופורים יש בהם תוספת קדושה יותר מימי החול אמנם אין מדריגתם שוה למדריגת השבתות ויו"ט ור"ח והנה הם נתבארו כל אחד במקומו. אבל ענין חנוכה ופורים הוא באופן אחר כי תרוייהו אינון בהוד ואעפ"י שבתפלת שחרית בחול ביארנו דיעקב בנלח ומלכות בהוד וכפ"ז החול הוא קדוש יותר מחנוכה ופורים אשר תרוייהו אינון בהוד אבל הענין הוא על דרך שביארנו בדרוש ר"ח בענין הי"ט כי הנוק' יש לה אז תוספות קדושה לפי שאז מקבלת הארותיה ע"י עצמה שלא ע"י בעלה וכן הוא כאן כי הנה בחול יעקב יונק הארתו וחלק הארה שלה מן הנלח ומן ההוד ואח"כ נוחן לה הארתה ונמשך מן ההוד על ידו אבל עתה בחנוכה ופורים היא יונקת חלק הארותיה מן ההוד ע"י עצמה שלא ע"י בעלה ואינה טפילה אליו כימי החול והנה ענין זה הוא תוספת קדושה אליה

² ויש להאריך טובא בענין שיטת הרב ז"ל באופן הדלקת הנרות פוק חזי מש"כ בזה רוב ככל רבותינו המפרשים וא"ה נאריך בזה במק"א.

³ וכן נראה מנוסח שער התפילה (הוצאת אהבת שלום עמוד תקע"ט) ע"ש.

בזמנים אלו יותר מבחול. ואמנם ענין כוונת ברכות הדלקת הנר הם סובבים על יחוד א' עליון ושלם הנקרא נר כמבואר אצלנו בתפילת שחרית דחול בצרכת שים שלום כי שם נבאר יחוד זה על מחונתו ועיין שם"עכ"ל.

נמצינו למדים מדברי הרב הנז"ל, כי קדושת ימי החנוכה [יתר על ימי החול] הוא מטעם שהנוק"מ מקבלת הארותיה ישירות מאמא שלא ע"י ז"א בעלה⁵, ובנוסף יש חידוש גדול בימים אלו שבעת הדלקת נרות החנוכה נעשה 'יחוד א' עליון ושלם הנקרא נר' ע"ש.

והנה ע"מ להבין את הדברים לאשורם צריך שנקדים כמה הקדמות חשובות⁶:

א. ימי חנוכה הם מכלל המועדים המתקנים בא"ק ואבי"ע דפרצוף הזמנים.

הנה אע"פ דאין תכלית דברינו לבאר ענין פרצוף הימים והזמנים⁷, בכ"ז מחמת חשיבות הדברים לסוגיין, ראינו צורך להאריך מעט בביאור ענין זה⁸.

⁴ וצ"ל איזה נוק' מדובר האם המלך הז' או יעו"ר שהיא הנוק' הנתקנת בימי החול, ועין בזה לקמן.

⁵ ואע"פ שבבחי' מסויימת יש חסרון בימי חנוכה אל מול ימי החול, כי בימות החול 'איהו' [יעקב] בנצח ואיהי [נוק'] בהוד' אמנם בימי חנוכה תרוייהו אינון בהוד, וא"כ יש פה מעין בחי' של קבלת שפע מקו שמאל שהוא יותר דין כידוע, בכ"ז עצם זה שנוק' מקבלת הארותיה ישירות [ולא ע"י בעלה] גורמת לתוספת קדושה בימים אלו דחנוכה.

⁶ אע"פ שאין בהקדמות אלו חידוש של ממש, בכ"ז עצם סידור הדברים יועיל להבנת הסוגיא כראוי.

⁷ שכבר הארכנו בזה טובא בספרנו 'עושה שלום' על הקדמת מ"ע ול"ת למוהרש"ש קחנו משם.

⁸ וזאת למודעי, דגם הבקיאים בסוגיית פרצוף הימים והזמנים יקבלו תועלת מההקדמה המבוארת לקמן, שאין מדרש ללא חידוש, ובפרט שסוגיא זו היא ממש בחי' מים שאין להם סוף. פוק חזי גברא רבא דמסהיד על עומק הקדמה זו הלא ניהו מרן הרי"ח הטוב בשו"ת רב פעלים (ח"א סוד ישרים סימן י') וז"ל "והנה יש אתנו הקדמה אחת מרבינו הרש"ש ז"ל שיש ב' בחינות ז'ן, הא' ז'ן דששת

איתא בשעה"כ (דרוש שינוי התפילות נ"ט ע"א) "דע לך כי יש הפרש ושינוי גדול בין התפילות של חול אל תפלת השבת ור"ח ואל תפילת היו"ט ואל חול המועד. ולא עוד אלא אפילו בימים טובים עצמם אין תפילת חג הפסח דומה לתפלת החג השבועות או לתפילת החג הסוכות וכיוצא בזה ולא עוד אלא כי גם בכל יום ויום בעצמו אינו דומה תפילת השחר לתפילת המוסף או לתפלת מנחה או לתפלת ערבית ולא עוד אלא שבימי החול עצמם יש שני גדול בין תפלת יום זה לתפלת יום שלאחריו ולא ראי זה כראי זה ואין לך שום תפלה מיום שנברא העולם עד סוף העולם שתדמה לחברתה כלל ועיקר וכו'" עכ"ל.

והנה בהמשך (שעה"כ דרוש בית מועד ע"ו ע"ד) הוסיף לפרט ענין סדר התיקון במועדים וז"ל "פתח דברי ראיתי לבאר ענין המועדים וחולו של מועד וחנוכה ופורים ור"ח וכו' ענין זמנים אלו הוא התנוצצות האורות העליונים בזמנים אלו ולפי הזמן אם בחסד אם בגבו' או בת"ת או בנה"י כ"א מתגלה לפי העת והשעה ודע כי אע"פ שבכל ו' ימי החול פועלים ז' מדות אלו כנודע אינו דומה פעולתם בו' ימי החול לפעולתם בימים אלו כי פעולתם בו' ימי החול הם פועלים ע"י אצילות בבריאה ובריאה ביצירה בארץ ישראל ויצירה ג"כ בעשיה בח"ל כגון ביום א' פועל חסד שבאצילות ומתלבש בחסד דבריאה וחסד דבריאה מתלבש בחסד דיצירה וחסד דיצירה מתלבש בחסד דעשי' וכן יום ב' בגבו' ויום ג' בת"ת וכן כולם" עכ"ל.

והנה דברי הרב ז"ל הנז' אע"פ דמעטים הם בכ"ז הם בחי' מעט המחזיק את המרובה'. ומרן הרש"ש היה דורש בתגי אותיות לשון הרב הנז"ל, תלי תלים של הלכות. וע"פ הדברים האלו יסד לן את הקדמת פרצוף הזמנים וכו' כדאיתא בנה"ש (י"ג ע"א) וז"ל "והמשכיל יבין כי כל אלו המאורות מן המאציל העליון יצאו ונתפשטו ונשתלשלו כל א' כפי שיעור הבירור והתיקון הצריך לו כפי שיעור מיעוט או ריבוי הבירור והתיקון הצריך להם כך הוא קירובם וריחוקם מן המאציל כי האור שאינו צריך זמן רב לבירורו ותיקונו הוא יותר זך מחבירו והוא עליון וקרוב אל המאציל יותר מהאור הצריך זמן יותר לבירורו ותיקונו וכולם מאור המאציל העליון יצאו ונתפשטו מדריגה למטה ממדריגה ומדריגה לפנים ממדריגה מראש א"ק עד העשיה ונפרטו לכמה אלפי רבבות עולמות דא"ק ואבי"ע זה לפנים מזה מלבישים זה את זה בשוה ומספר כללות פרטותם הוא כפי מספר ימי שני זמן בירורם ותיקונם שהם שתא אלפי שני דהוי

ימי בראשית, שהם ו"ק חג"ת ונה"י דחג"ת, אשר הם נפרטים לשנים ולחודשים ולשבועות ולימים, והב' זון דסדר הזמנים שהם חג"ת ונה"י דנה"י, והם נפרטים ליובלות ולשמיטין ולשנים ולחודשים ולשבתות וימים ע"ש וכו' והקדמה זו של רבינו הרש"ש שכתב בשתי בחינות אלו, דסדר ששת ימי בראשית וסדר הזמנים, עדיין לא הבנתי אותה על בוריה, ולא ידעתי מהיכן הוצאה מדברי רבינו זלה"ה, אמנם הוא נאמן בודאי שלא יחדש דבר מדעתו בחכמה זו, אם לא יש לה הכרח מדברי רבינו הגדול אר"י החי זלה"ה, והש"ת יאיר עינינו באור תורתנו, אכ"ר" עכ"ל.

עלמא וזה בבחינת ששת ימי בראשית שהם תא אלפי שני דהוי עלמא שהם בבחינת פרטי פרצופי ו"ק חג"ת ונה"י דחג"ת אשר הם נפרטים לשנים ולחדשים ולשבועות ולימים לבד ובכל יום נתקן פרט אחד דכללות א"ק ואבי"ע כפי סדר מטבע מה שנעשה בו ימי בראשית וכעד"ז הוא בירור ותיקון סדר הזמנים שהם בבחינת פרטי פרצופי ו"ק נה"י וחג"ת דנה"י שמשם התחילו לשמש המאורות? אמנם הם נפרטים ליובלות ולשמשות ולשנים ולחדשים ולשבועות ולימים ובכל תפלה ובכל מצוה הנעשים באותו יום מתבררים ועולים בירורים חדשים אשר לא נבררו ולא עלו מיום שנברא העולם עד היום הזה וכו"ל עכ"ל.

ודע דדבריו אלו הם יסוד ופינה להבין כמה מהסוגיות החמורות ביותר בחכמת הקבלה ואכמ"ל.

עכ"פ לענייננו נמצינו למדים מדברי מרן הנ"ל, דפרצוף הזמנים ופרצוף הימים הם למעשה ב' מחצבים ב'עובי' כאשר בחי' הימים הוא בחי' חג"ת ונה"י דחג"ת, ובחי' הזמנים הוא חג"ת ונה"י דנה"י⁹ וכל ספירה [הן דימים והן דזמנים] היא למעשה 'קומה שלמה' הכוללת א"ק ואבי"ע פרטי באורך [וכולם מלבישים זע"ז בעובי] כאשר ו"ק [חג"ת נה"י] דכל ספי' [בעובי] ניתקנה בשלמות ע"י המאציל וג' פרצופי ג"ר [כח"ב] נתקנים הוא ביד ישראל קדושים, והוא ע"י לימוד התורה, התפילות והמצות. כל פרט כסדר המיוחד לו בפרטות וכדלקמן.

ואם ישאל הבן מה טעם חלוקה וסדר התיקון הנ"ל, נשיב לו כי כן יסד המלך, מלכו של עולם, שרק בדרך זה יוכלו ישראל לתקן עולם במלכות שדי, לקבץ הנדחים והאובדים [דהם הרפ"ח ניצוצין קדישין דמיתו במקרה המלכים] ובהדי כבשי דרחמנא למה לך, את מאי דבעי לך למיעבד עביד ודי בזה!¹⁰

⁹ ודע כי אנו מונים ששת אלפים שנים לתיקון פרצוף הימים מיום כ"ה אלול שהוא יום א' דמעשה בראשית. אולם מנין ימי תיקון פרצוף הזמנים הוא מיום ד' שאז החלו לשמש המאורות. ¹⁰ ולהוי ידוע כי סוגיא זו עמוקה ומורכבת מאוד ומתפרט לנידונים רבים שאין כאן מקום ביאורם, וכל מה שהבאנו במאמרנו זה הוא רק בבחי' 'מראה מקום' ע"מ שנוכל להבין בחי' התיקון הנעשה בחנוכה שזוהי מטרת דברינו הכא.

¹¹ עין בנה"ש (ל"ז ע"ג) הערת מהר"ח פינסו ז"ל [נמצא בסידורו חלק תפלה ר"ה - והובא בנה"ש] וז"ל "יום י"ז באלול נאצלו ג"ר דב"ן והוא היה שבת ואחריו מיום א' עד יום השבת הב' והם י"ח י"ט כ"א כ"ב כ"ג כ"ד נאצלו הז' מלכ"י דב"ן שנשברו, וביום השבת השנית הנז"ל שהוא יום כ"ד שבו ביום נשבר המלך הז' ובו ביום נאצלו ויצאו ג"ר דמ"ה החדש ולמחרתו שהוא יום כ"ה התחילו לצאת הז"מ דמ"ה לתקן הז"מ דב"ן והם הז' ימים הכתובים בתורה במעשה בראשית ויהי ערב ויהי בוקר יום א' וגו' עד ויכולו נמצא כי שתא אלפי שני נמנים מכ"ה באלול והזמנים נמנים מר"ה ר"ח תשרי לחשבון הלבנה

פרצוף הימים

ביארנו לעיל כי פרצוף הימים הוא בחי' חג"ת ונה"י דחג"ת, כאשר החלוקה היא לז' ימי השבוע [יום א' חסד, יום ב' גבורה וכו']. והנה פרצוף זה ד'ימים' נתקן ע"י ג' תפילות ביום הן דחול והן דשבת [שחרית כלים פנימיים, מנחה כלים אמצעיים, ערבית כלים חיצוניים] ובשב"ק ובר"ח נוסף גם תפילת מוסף.

ובכללות נאמר, כי זו"ן היומי נשלם תיקונו בחול ובשבת. שבחול מתקנים [ע"י הג' תפילות] צ' דצל"ם דחוב'ב דנשמה [נה"י דבינה – פרצוף ג'] והכל דו' פרצופים בעובי [דבכל יום נתקן 'ספירה' אחת מו"ק דז"א כגון ביום א' חסד, ביום ב' גבורה וכו' וביום ז' מלכות]¹² ובליל שבת ולאחר מכן ב'נשמת' דשחרית של שבת נשלם ז"א בל"מ דנשמה. ובק"ש ועמידה דשחרית ובמוסף נמשך לו צל"ם דחיה [חכמה פרצוף ד'] ובמנחה דשב"ק צל"ם דיחידה [כתר פרצוף ה'] וזו תכלית גידולו.

בכל תפילה [הן דחול והן דשב"ק] מתחילת התפילה עד 'באהבה' דעמידה עסקינן במוחין דאחור, ומ'באהבה' ואילך במוחין דפנים, כאשר הזיווג דינו"ר דפרטות אותה תפילה נעשה ב'שים שלום'.

פרצוף הזמנים

ביארנו לעיל כי פרצוף הזמנים הוא בחי' חג"ת ונה"י דנה"י, כאשר פרצוף זה נתקן ע"י שלשת הרגלים [דאורייתא] שהם פסח שבועות וסוכות [ולמעשה קי"מ'ל דתיקון הנעשה בסוכות הוא המשך של 'מערכת' הנתקן מר"ה¹³ כולל עשי"ת, יוה"כ וסיומה ביו"ט דשמיני עצרת] וכן ע"י ב' מועדים דרבנן חנוכה ופורים. והנה לגבי ט"ו בשבט וט"ו באב [אם יש להם שייכות לתיקון פרצוף הזמנים] מצאנו כמה שיטות בזה, ועין בהערה¹⁴.

ולחשבון החמה מיום ד' דששת ימי בראשית כי הלבנה נתמעטה ולא שמשה עד יום הששי דששת ימי בראשית וזה לדעת ר"א שאומר שתחילה נברא החצונות בששה חדשי החורף ואח"כ הפנימיות בששה חדשי הקיץ" עכ"ל. ועין דעה והשכ"ל ח"א סימן ט"ו משי"כ בזה ואכמ"ל.

¹² בשבת, אע"פ דבפרטות מתקנים ספי' מלכות, בכ"ז נתקנים ונשלמים ג"כ כל הו' ספי' שתקנו בו ימי החול מלא קומתם, כפי סדר התיקון הנעשה בתפילות שבת וכדלקמן.

¹³ א"ק ואבי"ע דגבורה הנתקן בסוכות כולל גם את ר"ה ועשי"ת ויוה"כ. ודע כי סדר התיקון הנעשה בר"ה שונה בכמה פרטים מסדרי התיקון של הרגלים, וביארנו המפרשים דכיון שאין ר"ה חשיב 'רגל' ע"כ יש בו סדרי תיקון הדומים מעט לתיקונים של פרצוף הימים ואי"ה נבאר כ"ז במק"א ואכמ"ל.

¹⁴ כתב הגרימ"ה שליט"א (שפת הים פסח דף ט' הערה א') שבדברי הרב ז"ל לא מצינו שביאר איך נתקנים ספירות יסוד ומלכות דפרצוף הזמנים [ויש להעיר שלכאן גם מרן ז"ל לא מצינו שגילה דעתו

סדר תיקון ספירות פרצוף הזמנים ע"פ מועדי השנה התבאר בכמה מקומות בדברי הרב, ולמעשה מצינו שיש כמה הבדלים בין השמועות. הנה בשעה"כ (ע"ו ע"א) כתב "וכן היו"ט עצמם יש ביניהם הפרש מיו"ט לחבירו וכמו שמצינו בס"ה ובתיקו' כי פסח הוא דרועא ימינא ור"ה דרועא שמאלא וסוכות באמצעיתא ופורים וחנוכה נצח והוד כו"ל עכ"ל. ולעומת זאת מצינו בדברי מהרח"ו בפע"ח (ריש דרוש ד' משער מקראי קודש - שהוא מכתבי 'החברים') וז"ל בקיצור "לשון אחר, סדר המועדים - יום הכפורים בינה¹⁵. פסח, חסד. ר"ה, התעוררות גבורה. סוכות, גבורה ממותקת, כדי שתהא ראויה לזיוג בשמיני עצרת. שבועות, ת"ת. שמיני עצרת, מלכות, בסוד עלייתה אחר התעוררות הנרמז עליהם בחה"מ, בסוד שמאלו תחת וכו' בסוכות, וימינו תחבקני בפסח, (נ"א בהיפך) והנה עצמיו (צ"ל עכשיו) בשמיני עצרת בסוד זיווג ממש. ט"ו באב, נצח, חנוכה הוד, פורים יסוד, (נ"א) שבועות שורש הארת ת"ת, לכן הוא יום טוב מתן תורה" עכ"ל.

עוד מצינו שמועה נוספת (פע"ח דרוש למהרח"ו ז"ל על סוד ט"ו באב וט"ו בשבט - ולשון זה מובא ג"כ במחברת הקודש נ' ע"ב וכן בכתבי הרמ"ע מפאנו במאמר מאה קשיטה סימן פ"א ועין ב'מאורות נתן' עם הגהות הרמ"ז ומהרב"ך שער ט"ו בשבט) וז"ל "כבר כתבנו סדר המועדות, בחג הפסח עד ט"ו בשבט, נצח. פורים, יסוד. חנוכה, הוד. ולפי שפרשנו במקום אחר, חנוכה בנצח, ופורים בהוד, יצדק מאוד ט"ו באב ביסוד, ויגיד עליו ריעו בט"ו בשבט, שהוא מלוי הלבנה, מלא כל הארץ, ודאי שמבין שניהם תתחנט עלים של פירות אילן כדלקמן" עכ"ל.

והנה מרן הרש"ש הרחיב ביאור סדרי התיקון דפרצוף הזמנים בכמה דוכתי [נה"ש ל"ז ע"ד, ל"ג ע"א, ל"ט ע"ג וכן בסידור] והיוצא לן בדבריו הוא, כי בכל מועד נתקן א"ק ואבי"ע שלם דאותה ספירה [דעובי] דחג"ת נה"י דנה"י [וכפי הפירוט שכתבנו לעיל] כאשר ג"כ בדומה לפרצוף היומי חג"ת נה"י [פרצופי הנ"ר הפרטיים דאורך] מתוקנים מששת ימי בראשית ע"י

דעת עליון בזה]. והוסיף דמה שמצינו בכמה מקומות [לכאוי' כוונתו לדברי החמ"י] שאין לסמוך ע"ז וז"ל "דברי קבלה אי אפשר לחדש מסברות". ולכן ר"ל שתיקונים [דיסוד ומלכות] נכלל בכלל תיקון הנצח והוד ע"ש. ויתכן שמלשון הרב בעו"ת [נ"ג ע"ב] וכן משעה"כ [ע"ו ע"ד] יש מעט סיוע לסברתו, שנראה שהרב כלל ספירות אלו יחד [ולא כמו שהתנסח גבי חסד גבורה וכו' שדרשן כ"א בנפרד] ע"ש. ולמעשה צ"ע, דהרי כפי שהבאנו לעיל משם פרע"ח (דרוש ד' מדרושי מועדי קודש) מפורש בדברי מהרח"ו שייחס את ט"ו בשבט וט"ו באב לתיקוני פרצוף הזמנים.

¹⁵ נלע"ד דעירובי סוגיות שנה כאן. דמאי דקימ"ל דיוה"כ בבינה [כמש"כ בכמה דוכתי] אין מדובר על בחי' א"ק ואבי"ע דזמנים הנתן ע"י התפילות והמצות דיוה"כ, אלא על בחי' פרטית ואכמ"ל. ולמעשה יוה"כ לכו"ע מתקן בא"ק ואבי"ע דגבורה [וכן יציב מילתא ע"פ מרן הרש"ש] וא"כ מש"כ דיוה"כ בבינה אגב גררא נקט, ופשוט.

המאציל וישראל ע"י קיום המצות המיוחדות לכל מועד משלימים ג"ר דאורך [כח"ב שהם נח"י]¹⁶ וכפי המבואר בכמה דוכתי¹⁷.

והנה הנפק"מ לענייננו היא, כי ביומי דחנוכה מתקנים ישראל בא"ק ואבי"ע דהוד דפרצוף הזמנים¹⁸.

ב. שרגא בטיהרא מאי אהני

הנה בשעה"כ (דרוש בית מועד ע"ו ע"ד) שהבאנו לעיל, לאחר שביאר מקום תיקון כל אחד מהימים טובים [שהוא במהלך שונה מתיקון הימים וכו' וכמש"כ לעיל] גילה לן פרט נוסף שיש בו נפק"מ טובא לסדר העבודה בימי המועדים וז"ל "אמנם בימים אלו יתגלו הספי' העליונות ומתלבשות בבריאה לבד כל ספי' וספי' בזמן ממשלתה כגון בפסח חסד דאצילות מתלבש בחסד דבריאה ולא יתלבש בחסד דיצירה כי מרוב התגלות אור האצילות בבריאה יתבטל אור חסד דיצירה לגמרי דשרגא בטיהרא מאי מהניא וכ"ש אור חסד דעשיה. אהא למה זה

¹⁶ בכל מועד נשלם סדר זה באופן שונה במקצת ואכמ"ל.

¹⁷ ויש בנותן טעם להזכיר חידוש גדול שראינו בדברי הרב ז"ל בשעה"כ (דרוש א' דר"ה צ' ע"ג) והוא, דעיקר פגם אדה"ר הוא בא"ק ואביע דזמנים דווקא. וז"ל "הנה נודע כי ביום ר"ה הא' נברא אדה"ר ויום ר"ה של בריאה העולם היה ביום ו' כנודע והנה אם אדה"ר היה נמנע מן הזווג ביום ההוא וגם מן החטא והיה ממתין עד ליל שבת היו כל העולמות כתקנם כמבואר ענין זה בדרושינו אצלנו בחטא אדה"ר אבל יען חטא בעצת הנחש הוא ואשתו והנחש בא על חוה והטיל בה זוהמ' קודם שנזדווג אדם וחוה וכו' ולפי שחטא ואכל מעץ הדעת טו"ר עבירה גוררת עבירה וגרמה לו להזדווג ביום הו' עם אשתו שעדיין היה חול ולא המתין עד ליל שבת שהוא קדש וכו' אבל ע"י שאדה"ר הקדים זווג ביום החול שאז היה יום ר"ה דינא קשיא ותקיפא לכן גרם אל זו"ן שיתאחר זווגם עד יום ח' עצרת כדי שבהמשך הימים אשר בינתיים יתמתקו הדינין הקשים אשר בו ובנוק' וכו' ואלו הם פשטן של דברים" עכ"ל. וכן ביאר בדבריו התו"ח (קכ"ג ע"א) ע"ש. ובדב"ש (בהגהותיו לע"ח של"ו פ"ב דף מ"ח ע"ג) כתב "זו"ן דבחנית הזמנים שהם חג"ת ונה"י דנה"י נתאחר זיווגם עד שמיני עצרת וכו' נלע"ד הטעם שבששת ימ"ב לא הגיע כ"כ הפגם ונתקן תקף וכו' יען דששת ימי בראשית אינו משתנה לעולם דאינו ביד ישראל וכו' אך בזו"ן דסדר הזמנים שזה תלוי ביד ישראל כמו שכתוב אשר תקראו אותם במועדים אתם כתיב לכך הגיע בהם כ"כ הפגם" עכ"ל.

¹⁸ וגלוי וידוע לפני כל יודע דת ודין חילופי השמועות בסוגיא הדין האם פורים בהוד או חנוכה וכו' ועין בדברי המפרשים בזה. וכאן לא נכנסנו לעובי הסוגיא אלא כתבנו רק את המסקנה המקובלת ואי"ה נאריך בזה במק"א.

דומה למעין הנוסף טיפין טיפין וארובות השמים נפתחו לרוב ולא ניכרו אותם טיפין הנוספים כי נתבטלו בריבוי המים היורדין מן השמים ועזה"ד תקיש לשאר המועדים" עכ"ל.

והנה יש להעמיק טובא בביאור דברי הרב הנז' ואת ההשלכות הנובעות מדבריו, אולם לא עת הארך רק נאמר בקצרה כי הביטוי המעשי של ידיעה זו היא, שבימי המועדים לא מכוונים בתיקון הפרצוף היומי, אלא רק בפרצוף הזמנים ודי בזה לעת עתה.

ג. תיקון פרטי בא"ק ואבי"ע דמצות

דע, כי בכל מעשה מצוה [בין אם חיובו הוא מדאורייתא או מדרבנן] נמשכים למעשה¹⁹ ב' צלמי מוחין, כאשר צל"ם א' מתייחס לזו"ן דפרטות אותה מצוה [דהיינו תיקון בזו"ן דפרטות אותה מצוה²⁰] והצל"ם הב' מתייחס לזו"ן הכוללים [דהיינו לאבי"ע דפרצוף היומי או הזמני

¹⁹ כתבנו 'למעשה' להורות דכן הוא האמת, אע"פ שבציור הכוונה בסידור לא חזינו הכי, שענינו הרואות שישננו רק צלם אחד. אבל כבר כתבו המפרשים ש'לא ראינו' אין זה ראייה שדרכם של מסדרי הסידורים [ובפרט הקדמונים יותר] להיות מקצרים והולכים. וכן כתב להדיא השמן ששון בהגהותיו לשעה"כ דרוש ה' מדרוש ק"ש (אות כ"ג) ע"ש. אזי יהיה לכאור' רק צלם א' השייך לזו"ן הפרטי של המצוה ובה אין כל ספק. אולם באופן שמצוה זו פועלת כחלק ממערכת התיקון של הזו"ן היומי [כגון טלית ותפילין וכו'] או הזמני [כגון ד' כוסות יין בפסח] צ"ל בכל מקום לאן שייך הצלם המסודר בסידור דיש בזה כמה מהלכים, ואכמ"ל.

²⁰ הנה מדברי מרן בנה"ש (י"ד ע"ב) משמע שתיקון זו"ן הפרטי של המצוה נגרר אחר התיקון של זו"ן היומי דהיינו, אם בימי החול מתקנים נה"י דבינה דז"א, כן הוא ג"כ בזו"ן הנתקן ע"י המצוה שהרי כתב (שם) "ע"י שמירת לאו זה להעלות ולחבר וכו' ומן הזוג ההוא יומשכו אורות וכלים דמ"ה וב"ן לכוונן ולתקן פרצוף אחור ופנים דא"ק ואבי"ע דזו"ן דכל פרצוף וספי' דפרטי אבי"ע וכו' יומשכו מוחין דקטנות וגדלות עם נרנ"ח דאחור ופנים דרוח דנ"ח דנרנח"י (בחול דנשמה) (בשבת דחיה) דמ"ה וב"ן מלובשים בתוכם שהם ג' י"ה וג' א"ה דאהיה בניקוד סגו"ל שב"א חול"ם לחג"ת דחב"ב דה' י"ה פרצוף (בחול בינה) (בשבת חכמה) דחיצו' דז"א בלאו דשייך בו מעשה (ודפנימיות בלאו דלא שייך בו מעשה כגון לא תתרו וכו'וצא) והמלכות דג' קוי חג"ת הנז' עם חלקי המלכיות דג' קוי דצלמי המוחין שלהם ובתוכם נפשות דנרנח"י הנז' דמ"ה וב"ן לכח"ב דה' פרצופי דינה (בחול דחיצוניות דיעקב ורחל) וכו'" עכ"ל. וכן העתיק נוסח זה מורשד"ך בהק' האותיות דיליה ע"ש. אמנם מצינו ראינו בדברי המפרשים דסברי שדברי מרן אלו הם מ"ק ולמעשה בין אם נעשית המצוה בחול ובין בשב"ק [או יו"ט] תמיד נמשכים לזו"ן הפרטי הנז'ל 'קומת מוחין' מושלמת [דהיינו כחב"ד] לאפוקי זו"ן דאבי"ע היומי דיש הבדל בין מצוה הנעשית בחול [דאז נמשך רק נה"י דינה דז"א] לבין שב"ק דאז נתקנים גם פרטות פרצופי חכמה וכתר. ועין בספרנו 'עושה שלום' שהבאנו מו"מ בדברי המפרשים בסוגיא הדין.

כפי העת שבו נעשית המצוה] ומהות הצל"ם הנז' [הנמשך לזו"ן היומי או הזמני] הוא בהתאם לחלקו בתיקון הכולל [דזו"ן היומי או הזמני] כפי שקבעו המאציל וכמבואר בכתבי רבינו האר"י שכך קיבל מפי אליהו הנביא ז"ל וכפי שסידר 'הלכה למעשה' מרן הרש"ש בסידור הטהור.

ויסוד ההבנה בזה הוא, כי ישראל ע"י עבודתם בקיום התורה והמצוות וכו' פועלים ומתקנים בכמה 'מערכות' במקביל²¹ 'לא ראי זה כראי זה'.

והנה אע"פ דיסוד זה מבואר [כמעט במפורש] בכמה וכמה מקומות בדברי מרן הרש"ש שכל דבריו אמת וצדק ומיוסדים על דברי רבינו האר"י ז"ל כאשר יווכח המעיין הישר²². אולם יש מן הלוזמים המתחילים [וכן הוא גם אצל כמה מ'המתקדמים'] דאינם בקיאים מספיק בדברי

²¹ ועין לעיל בספרנו 'עושה שלום' שם ביארנו מבנה ד' המערכות העיקריות בהם פועלים ומתקנים ישראל קדושים והם: א. פרצוף זו"ן דימים ב. פרצוף זו"ן דזמנים ג. פרצוף זו"ן דכ"ד שעות ד. פרצוף זו"ן דמצות. וכל זה בין במחצב הספירות ובין במחצב הנשמות וכל מערכת נפרטת לפרטי פרטות [פנמיות וחיצוניות דפנמיות ופנמיות וחיצוניות דחיצוניות] ועוד פרטים מפרטים שונים לאין שיעור ואכמ"ל.

²² הנה ידוע לכל, שכל דברי מרן הרש"ש חצובים מבארו של אר"י. וכמו שהעיד מרן הרש"ש על עצמו (נהר שלום ל"ב ע"א) במה שהשיב לשאלות 'חכמי המערב', ששלח להם את חיבוריו, הק' רחווה"נ ונה"ש וכתב שרק אחרי שילמדו כתביו אלו "ישתנו דעותינו בהבנת דברי הרב ז"ל". והנה כיון דפעמים רבות נראים דברי מרן מחודשים מאוד, לכן טרח להדגיש בדבריו, כי כל מה שחידש בספריו ובסידוריו מקורם טהור בכתבי רבינו האר"י ז"ל. וז"ל "והנה עידי בשמים וסהדי במרומים כי כל הכתוב שם כולם דברי אלהים חיים האמורים מפי האר"י ז"ל למוהר"ח ז"ל ואין עוד מלבדו ואפי' בדברי שאר תלמידי האר"י זלה"ה לא למדתי ואין לי מגע יד בספרי המקובלים לא ראשונים ולא אחרונים ולא למדתי בהם ואין לי ידיעה מהם כלל כי גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שכן האמת ולפיכך אמרתי שיעינו בהם כי הם דברי הרב האר"י ז"ל והי"ת יאיר עינינו בתורתו כי"ר ובזה יותרו כל השאלות ממילא ואם אחר זה נשארו מהם איזה שאלות ה' יתברך יתן בלבנו בינה להבין ולהשכיל" עכ"ל.

מרן מלכא מוהרש"ש זי"ע²³ ולכן פעמים רבות מערבים בחינת התיקון הכללי עם התיקון הפרטי, ומחמת חוסר בהירות זו, נראה כביכול שיש קושיות וסתירות רבות בסוגיא²⁴.

אמנם לאחר שיעיינו הלומדים בדברים בעיון כנדרש, אזי יהיו 'מונחים' יותר בחילוקא דרבנן הדין, וממילא היו למאורות ברקיע המושכלות, כעמוד אש מעלתם יאירו להולכים בחשך, ושימו מעקשי המחלוקות למישור ורכסי מבוכות העיונים לבקעה ו'שלום' אדוננו ותורתנו. ודי בהערה זו אל המשכילים²⁵.

וז"ל מרן בסידור הנדפס שר שלום כוונת זמניות דף ל"ג

**חנוכה ופורים הם מאות עשה מדרבנן, שהם ניסוד שהם יעו"ר, שהם מלכויות
דמ"ה וצ"ן, לכל פרטי הפרלופים. ולפיכך כל ההמשכות והזיווגים הנזכרים
בזכרות ובמלות הנעשים, הם משרשי יעו"ר העליונים ליעו"ר לכל הפרטים.
והוא להעלות מ"ן מזכרורי כלים ואורות דרפ"ח ליעו"ר דזו"ן, ליעו"ר דיספ"ה,**

²³ ולכן כשלומדים דבריו לומדים לפי דרכם ולפי השגת ותפיסת שכלם באשר הוא שם, ואם שכלם ודעתם מבולבלים ובחשיכה יתהלכו וכו' בקושי יכולים לראות את האור כי טוב הגנוז בדב"ק דמרן, אף כי מתוק האור לעינים ומרפא לנפש וכו'. וכמו שאמר החסיד הרמח"ל (הקדמת מס"י) "כי זה דבר פשוט, מילתא דלא רמיא עליה דאינש, לאו אדעתיה. ואף על פי שכבר קבועים בלב כל האדם הישר התחלותיו ויסודותיו, אם לא יעסוק בהם, יראה פרטיו ולא יכירם, יעבור עליהם ולא ירגיש בהם" ע"כ.

²⁴ ובפרט שגם אצל מרן הרש"ש ראינו שבתחילת לימודו [מ"ק] הסתפק באופן שילוב ב' מערכות אלו [של תיקון המצוה הפרטי והתיקון בזו"ן הכוללים] איך נעשה וכגון מה שעלה ונסתפק בענין מצות ק"ש כדאיתא בנה"ש (מ"ה ע"ג אות א') ששם לא נחית לחילוקא הדין וז"ל "נודע מ"ש הרב בדרושי הק"ש בדרוש ה' שהק"ש שהיא מ"ע דאורייתא היא בחב"ד וחג"ת והתפלה שהיא מ"ע דרבנן היא בנה"י וצ"ל באיזה פרצופים ואם הוא בעובי או באורך או אם התפלה הוא בנה"י דחב"ד וחג"ת הכוללים ובנה"י הכולל דאורך" וכן הוא במקומות נוספים. אולם במ"ב דיליה, כגון בסידור המ"ב לפסח הדר הוא לכל חסידיו וקבע את היסוד הנ"י בדברינו כיסוד מוסד בעסק הכוונות ואכמ"ל. וידוע מש"כ מרן (נה"ש ל"ב ע"א) שע"מ להבין דבריו יש לעין בהם הדק היטב וז"ל "ובכן אמנם חלופי היא שיתנו לב בדברים האמורים שם ובפרט במה שכתוב בהקדמה שבה נכללו ונסתמו דברים גדולים וסודות נעלמים להשקיף עליהם פעם ושתים בהשקפה טובה כראוי וכנכון כי לא דבר רק הוא וגו'" עכ"ל.

²⁵ ולמצוה יחשב בעיני להיות 'מראה מקום' לספר החשוב והנפלא 'ייראוך עם שמ"ש' כללים בדרך לימוד תורת הרש"ש. של גאון הקבלה הגר"ש ארנפלד שליט"א. שם העמיק והרחיב באורך ובפרטות גדולה דרך לימוד מרן הרש"ש, הפוך בה והפוך בה ומינה לא תזוע.

ומהם ליעו"ר דאו"א וכן על דרך זה עד רום המעלות. ולהמשיך כלמי המוחין
דמ"ה וב"ן כלמי ל' ומ' בצרכה והכלס ל' במעשה ההדלקה.
מלואה לרצון דולא חסור והס (ביסוד לה' גבורות) ובחמש גבורות שביסודן שהס
יעקב ורחל דפרלופי כח"ב וגם מלכות עשה מלרצון דועשית על פי הדבר וכו'
[והס בחמשה חסדים לביסודן] והס ביעו"ר דפרלופי חג"ת נה"י"²⁶

הנה מדברי מרן אלו למדנו דמרן ס"ל כי מלבד התיקון הזמני [א"ק ואבי"ע דהוד] בימי
החנוכה [שהוא יו"ט מדרבנן] הנתקן ע"י מצות הדלקת נרות החנוכה, נתקן גם א"ק ואבי"ע
דמחצב המצות שהוא תיקון פרטי של מצוה זו [יעו"ר דחג"ת נה"י דח"ב דזו"ן]²⁷ ודי בזה.

ד. תרוייהו אינון בהוד

לעיל הבאנו דברי הרב בסוגיין שמבאר כי בימי חנוכה 'תרוייהו [יעו"ר] אינון בהוד' כי קדושת
יומי דחנוכה היא "כי הנוק' יש לה אז תוספות קדושה לפי שאז מקבלת הארותיה ע"י עצמה
שלא ע"י בעלה"²⁸. והנה ביאור משמעות הדברים הוא בשעה"כ בדרוש 'ענין ראשי חודשים'
(ע"י ע"א) שם ביאר הרב את השינויים שיש בין שבת לר"ח וליו"ט ולחול כן את השינויים בין
הימים טובים [פסח ועצרת ור"ה וסוכות כו'] ע"ש"²⁹.

²⁶ קטע זה ליתא בסידור היר"א [רבני בית אל שהוא סידור מ"ב - כך כתב בסידור אהבת שלום] ע"ש.

²⁷ דשם מתקנים מ"ע מדרבנן וכפי שבארנו ענין זה באורך בספרנו 'מצות המלך' על שעמה"צ ע"ש.
²⁸ וזה המשך לשונו שם "וכן הוא כאן כי הנה בחול יעקב יונק הארתו וחלק הארה שלה מן הנצח ומן
ההוד ואח"כ נוחן לה הארתה ונמשך מן ההוד על ידו אבל עתה בחנוכה ופורים היא יונקת חלק
הארותיה מן ההוד ע"י עצמה שלא ע"י בעלה ואינה טפילה אליו כימי החול והנה ענין זה הוא תוספת
קדושה אליה בזמנים אלו יותר מבחול"ע"כ. ואע"פ שהקשה, שלכאו' יש גם חסרון בימים אלו, שהרי
בימי החול דיעקב בנצח ומלכות בהוד וכפ"ז החול הוא קדוש יותר מחנוכה ופורים אשר תרוייהו אינון
בהוד ע"ש.

²⁹ והנה ידוע ומפורסם לכל בר בי רב כי ע"פ תורת אמת דמרן הרש"ש הרי שימי המועדים מתקנים
בפרצוף הזמנים ושבתות ור"ח יומי החול בפרצוף הימים אינון, וא"כ מה הוא שכלל את שבת, ר"ח,
יו"ט וחול יחד. אלא נראה ברור שבא ללמדנו כי זמנים אלו אע"פ שיש הבדל מהותי ביניהם [שזה
בימים וזה בזמנים וכו'] בכ"ז יש בהם בחי' 'הצד השווה שבהם' ורק על פרט זה מדבר כעת. וזה מוכח
גם ממה שהמשיך וכתב לבאר את השינויים בין הימים טובים בנפרד ודו"ק.

ולמעשה כל הסוגיא הנז' בדברי הרב שם צריכה תלמוד ובפרט שלא מצינו שום זכר לזה בסידור הכוונות שסידר לן מרן הרש"ש [לא בחנוכה וכן לא בר"ח וכו'] וכפי שכבר העיר בזה הש"ש (שם אות ז') וז"ל "וצ"ל דהלא בכל סדר התפלות ר"ח ויו"ט כל סדר הכוונות שוים הם לתפלות החול ואין שינוי כלל דכל הארות מקבלת היא על ידו עד מילת באהבה ונבנית בנין פרצופה על ידו ועיין בסדור להרב ש"ש זלה"ה כנודע לעובדי ה' בכונה ואיך אין זה צריך לזה"עכ"ל. ובהמשך כתב "ונראה דיש ב' בחינות" אולם לא פירט מה הם.

קבא דקשייתא

הנה כעת לאחר ההק' הנז"ל, ולפני שנבוא אל המכוון לבאר דברי הרב בשעה"כ הנז"ל, מה ואיך מתקנים ביומי דחנוכה, ראינו לעורר כמה קושיות ותמיהות הנז' בדברי המפרשים, ורק לאחר מכן נבוא אל היישוב המצופה והוא ענין [זוה"ק ח"ב קפ"ד ע"א] 'לית נהורא אלא דנפיק מגו חשוכא'.

- א. הנה מהיות ימי החנוכה יו"ט [אע"פ דהוא מדרבנן] חייב לומר שימשכו בו מוחין שלמים [דישסו"ת ואו"א] בא"ק ואבי"ע דהוד, והוא כמו בשאר הימים טובים³⁰. והנה, אם אכן בחנוכה נמשכים מוחין שלמים דומיא דשאר ימים טובים, א"כ מהו שאמר הרב בריש דבריו שיש 'תוספת קדושה' יותר מימי החול, שהרי עיקר ענין התוספת קדושה הוא המוחין היתרים שיש ביו"ט יותר מימי החול כמבואר בדברי הרב בדרוש ר"ח שם, וא"כ מדוע צריך להגיע לכך שהנוק' יונקת שלא ע"י בעלה וכו' תיפוק ליה שיש מוחין דגדלות שלמים, אתמהא.
- ב. לעיל ביארנו כי מהיות חנוכה מכלל ימים טובים בהם נתקן א"ק ואבי"ע דהוד דפרצוף הזמנים, א"כ פשוט שנעשה זיווג שלם של זו"ן שווים בקומתם. וצ"ל א"כ מדוע חזינן כי הרב (שעה"כ שם) קורא בחיל על 'החידוש' [לכאו'] ביומי דחנוכה שבהם נעשה 'יחוד א' עליון ושלם הנקרא נר כמבואר אצלנו בתפילת שחרית

³⁰ שאע"פ שיש הבדל בסדר כניסת המוחין בין הימים הטובים [שבפסח שהוא בא"ק ואבי"ע דחסד דפרצוף הזמנים נכנסים כל המוחין בבת אחת ואחרי יו"ט יוצאים וחוזרים לאט לאט בימי העומר וכו' ונשלמים בשבועות, וכן בר"ה שהוא בא"ק ואבי"ע דגבורה נכנסים רק בחי' האחור וכו' ובסוכות הפנים ונשלם הענין בשמ"ע וכו' וכן עוד שינויים בסדרי כניסת המוחין והמסתעף בין הימים טובים] בכ"ז הצד השווה ביניהם הוא שתמיד יכנסו מוחין דישסו"ת ואו"א [פרצוף שלישי ורביעי בשלמות] וזהו דבר פשוט.

דחול בברכת שים שלום' אם כן מאי רבותייהו דזיווג זה שנזכר בדברי הרב, תיפוק ליה דכן נעשה בכל מועד, ואין בזה לכאור' כל חידוש מיוחד בימי דחנוכה³¹.

ג. הנה הזיווג שנעשה בימי חנוכה הוא זיווג 'מושלם' לזו"ן הגדולים שהם ז"א [ו"ק דמ"ה ו"ק דב"ן] עם נוק' הכוללת [מלכות דמ"ה מלכות דב"ן] כאשר הם שווים בקומתם, והוא ממש כפי שנעשה בשאר ימים טובים [דמאי שנא] וא"כ צ"ל מש"כ הרב בסוגיין [מחברת הקודש שער חנוכה] שנוק' מקבלת השפע דנר' כשהיא עומדת בתנה"י דז"א [ולא כשהם שוים בקומתם] וז"ל "והנה בחנוכה הכוונה בהדלקה שיכוין האדם כשמוריד ידו להדליק כי היא [הכוונה לנוק'] למעלה מג' טפחים שהוא נגד נה"י שהם ג' טפחים ולמטה מיו"ד טפחים שאינו עולה עד הראש ואנו ממשיכין לה אור מן הרא' לכן אם הניחה בתוך עשרה יצא כי כל זה נקרא מקומה כיון שהיא מאירה מכל העשרה אבל למעלה מיו"ד אין להניחה וביום שבת עולה עד הכתר שלו ואז מקומה ממש בכל העשרה ואז נקרא שבת בשלימות לכן אם לא השיגה ידו לנר חנוכה ולנר שבת נר שבת קודש שיותר טוב להעלותה עד למעלה עד כל העשרה ולא ע"ד חנוכה" שהיא למטה ואף שהאור בא לה מכל העשרה וגם ראוי להדליק ע"ש נר חנוכה קודם שידליק נר שבת כי ראוי להעלותה מעט מעט למטה למעלה ממדרגה למדרגה אבל אם הדליק של שבת קודם שכבר עלתה למעלה עד הראש איך ידליק אח"כ של חנוכה ותחזור בנה"י עכ"ל. ואיך ניישב ב' השמועות.

ד. לעיל ביארנו כי ע"פ מרן הרש"ש [ומקורו ברוך מדברי הרב] בימי המועדים כל עסקנו ועבודתנו בפרצוף הזמנים דווקא, שהרי פרצוף הימים [אע"פ שאינו בטל] הוא בחי' שרגא בטיהרא. והנה צ"ל מדוע אנו ממשיכים בימי חנוכה [וכן הוא בימי הפורים] להתפלל וכו' לא נגרע דבר מעבודתנו מימי החול הרגילים [למעט אזכור של 'על הניסים'] ומאי שנא³².

³¹ ובמערכי לב [קונטרס 'זואת חנוכה'] להגרי"מ חדיד שליט"א הקשה, שהנה הרב מבאר שהיחוד הנעשה בחנוכה הוא הייחוד המבואר בסוגיית 'שים שלום' ע"ש. וקשה, שלמעשה ייחוד נ"ר הנעשה בהדלקה אינו דומה כלל לייחוד המבואר בסוגיית שים שלום [בשני האופנים הנז' שם] שבסוגיית חנוכה חזינן שג' שמות הוי"ה [במילוי עס"מ] הם בז"א ונמשכים לנוק' [שבה ג' שמות אה"ה אלה"ם אדנו"ת] והוא כשהם שוים בקומתם נעשה יחוד נ"ר. אולם בשים שלום מדובר באופן אחר ע"ש.

³² וז"ל השמן ששון (שם אות ב') גם צ"ל באלו הב' זמנים דחנוכה ופורים דאין אנו רואים שום שינוי בתפלות איך הם שניהם בהוד או בנצח דכל סדר תפילתנו אשר סדר לנו הרב ש"ש זלה"ה בימי החול הוא גם בחנוכה ופורים ואין בו שום שינוי וכו' אך צ"ל שבכל המועדים עיקר כוננתנו הוא בסדר הזמנים אם בפסח אם בשבועות ור"ה וסדר הימים נעשה ממילא כנז' רבינו לעיל בדרוש יו"ט בית מועד הא

ה. ביומי דחנוכה מתקנים ישראל בא"ק ואבי"ע דהוד כנז"ל, וביום פורים בא"ק ואבי"ע דנצח. והנה כבר הזכרנו שי כמה שמועות בענין זה [האם חנוכה בנצח או פורים בנצח וכו'] אמנם לכו"ע חנוכה ופורים מתקנים כל אחד מהם באבי"ע נפרד, וא"כ צ"ל מש"כ הרב בסוגיין "אבל ענין חנוכה ופורים הוא באופן אחר כי תרוייהו אינון בהוד" שזו לכאורה שמועה ג', וכזאת לא שמענו.

ו. בדברי הרב מצינו (ק"ט ע"א) שקישר בין סוגיית נר שבת לסוגיית נר חנוכה שכתב "וזהו נר שבת ונר חנוכה אלא שיש הפרש ביניהם כי נר שבת עולה היא למעלה עד הכתר שלו ממש ונר חנוכה הוא אשר יורדים כל הבחי' אלו אליה למטה במקומה ולכן קניית שמן של שבת קודם ובענין ההדלקה נר חנוכה קודם כי אם ידלוק של שבת קודם כבר עלתה ומה התועלת באחרת אבל יעשו לה הכנה בהדלקת נר חנוכה וירדו בה האורות ואחר כך תעלה בנר שבת" עכ"ל. והנה כל המפרשים ראו כן תמיהו מה הקשר בין נר שבת לנר חנוכה שהרי לא קרב זה אל זה שנר חנוכה בפרצו' הזמנים ונר שבת בפרצו' הימים. והגדיל הרב ש"ש (שם אות י"ג) לומר שלשון זה אינו ממהרח"ו אלא הוא מזולתו וז"ל "דאין כל לשון זה נמצא כתוב בדברי רבינו מהרח"ו אלא הוא מזולתו ואין לסמוך".

ז. הנה מצינו בדברי הרב בשעה"כ בסוגיין לא מצינו גילוי מתי הוא זמן ההדלקה הראוי ע"פ סודם של דברים, אמנם בפע"ח (פ"ד מדרשי חנוכה וכן הוא במחברת הקודש) באו הדברים במפורש, שמן הראוי להדליק בשקיעה דווקא³³. והנה דברי הרב ז"ל בפע"ח הוו מילתא בטעמא, דיש קפי"ד להדליק בעת ההיא דווקא והוא מחמת שהמלכות [אליה נמשכים האורות בהדלקה וכנז"ל] יורדת [לכאוו' בשקיעה] לעולמות ביי"ע, ואם לא תקבל האור בעת ההיא, שוב לא תוכל עוד לקבלו וז"ל

למה זה דומה למעין הנוטף טיפין וטפין וארובות השמים נפתחו לרוב ולא ניכרו יע"ש ובודאי גם בחנוכה ופורים כן כנז' שם ואיך אנחנו ממונים כל סדר תפלת החול וסדר הנז' בחנוכה ופורים טפל ונעשה מומילא וכו" ע"ש.

³³ ז"ל הרב 'שמחת כהן' (סימן ק"ג) בענין מנהג זמן ההדלקה "ידע לב חכם כי מעת אשר נכנסת להיכל ספי הקודש דבית מדרשנו [בית-אל] יכב"ץ עד היום הזה, הנה נהגו כי אחר סיום תפלת מנחה עפ"י הכוונה יהיה קרוב לעת זמן השקיעה ואז הולכים כל היחידים ה' עליהן יחיוב לבית ומדליקים עפ"י סדר הכוונה ממוהרש"ש זיע"א ואח"כ חוזרים ומתפללים ערבית אחר צאת הכוכבים" עכ"ל. אמנם בדברי הבא"ח (ש"א וישב ס"ז) וכן ב'כף החיים' (תרע"ב אות ב') משמע שהכוונה 'סוף שקיעה' [דהיינו 13.5 דקות אחר השקיעה] ולמעשה כן עמא דבר. ולא נחיתנא הכא לדון בסוגיא זו ועוד חזון למועד.

"ודע, כי אנו מדליקין אותה עם שקיעת החמה, כי אז היא מדת לילה, והיא יורדת למטה, אל הבריאה וליצירה ולעשייה, לתת טרף לביתה וחק לנערותיה, ואז אנו ממשיכין לה אותן האורות שהיו לה למעלה. ולפי שעיקר המשכה היא מאותו האור הנמשך אליה מן הראש, שהוא הו"ה אה"ה, כי כשהם מלאים ביו"ד ה"ה הם ג"י רגל, ואין האור הזה יכול להמשיך אליה, אלא זמן מועט, לכן גם מצות הדלקה אינה אלא זמן מועט, וזהו עד שתכלה רגל מן השוק, כי השוק הם העולמות התחתונים, עד שתכלה אותו רשימו מן האור שנמשך אחריה למטה עד מקומה" עכ"ל³⁴. והנה אע"פ שהרב מציין ידיעה זו של ירידת המלכות לבי"ע כמילתא דפשיטא, בכ"ז האמת היא כי כל הרואה דברי הרב הנז"ל יתמה, דהיכא מצינו בכל ימי המועדים [ששגבה מעלתם עד צית שמיא שהרי אז 'ארובות השמיים נפתחו'] שתדד המלכות הכוללת דפרצוף הזמנים לעולמות ב"ע בשקיעה. ועוד, דאי נימא הכי [שירדה המלכות בשקיעה לבי"ע] א"כ מי זאת המלכות שמקבלת מוחין ומזדווגת בליל היו"ט. ועוד שלכא' מקבלת כעת בזמן ההדלקה מוחין שלמים [הנמשכים בימים טובים] וא"כ איך תרד לבי"ע, ועוד שאלות רבות המסתעפות מהקדמה זו הנז' בדברי הרב כאן.

זאת תורת העולה

והנה לאחר העיון הדק היטב בסוגיא הדין, האיר ה' עיני במהלך [אמנם מעט מחודש] ליישב כל הני קבא דקשייתא הנז"ל, ולשפוך מעט אור על סוגיא זו של התיקונים הנעשים ביומי דחנוכה. ולא לחלוק באתי ח"ו אלא לעורר לב המעיין שישים לבו על הדברים, וכמובן שכל מה שכתבתי אנכי הצעיר הוא בדרך אפשר, אם בעיני ה' יוכשר ולא אומר קבלו דעתי רק כל אחד למראה עיניו ישפוט ודי בזה³⁵.

³⁴ וזה המשך לשונו שם "לכן הדלקה עושה מצוה, ולא ההנחה, כי אין אנו מעלין אותה ממקומה כלל, אלא שאנו ממשיכין לה אור מלמעלה אל מקומה לבד, היינו ההדלקה. ולכן אסור להשתמש לאורה, כי כדי להיות אור הקודש העליון יורד עד למטה, אשר שם מקומה במקום אשר מצוים שם החיצונים, ואנו חוששין שלא יתאחוז באור העליון, ולכן אין להנות מן האור" עכ"ל.

³⁵ ולענ"ד שישנה תועלת רבה בהבאת הדברים ומה שיש לעורר עלה, ובתוך הערותי ימצא הקורא הרבה דברים חדשים, ויגדיל תורה ויאדיר, והמשכיל יבין ויוסיף לקח ויפלפל בהדברים כדרכה של תורה. וזאת למודעי דאחר כותבי זאת ראה ראתי מש"כ בספר 'מערכי לב' להגרמ"נ חדיד שליט"א

יו"ט מדרבנן

והנה ראשית נקדים את הידוע, כי בשונה משאר המועדים המתקנים בפרצוף הזמנים כגון פסח שבועות וכו' שחיוכם הוא מן התורה, ימי חנוכה ופורים הם ימים טובים מדרבנן.

והנה הרב ז"ל, אע"פ שכלל ימים אלו [דחנוכה ופורים] בהדי שאר המועדים³⁶, ולכאו' לפי זה אין צריך שיהיה כל הבדל ביניהם, בכ"ז רמז קא רמז לן בכמה דוכתי כי יש הבדל בין יו"ט מדאורייתא לבין חנוכה ופורים [אע"פ דלא גילה לן הדבר בהדיא]³⁷ ולכאו' הראיה הגדולה לחילוקא דרבנן הדין היא המציאות שביומי דחנוכה [וכן בפורים] 'עולם כמנהגו נוהג' ואנו מתפללים כסדר התפילות הרגיל [שהוא בא"ק ואבי"ע היומין] בלא שום שינוי, וכן הוא בכונת שאר המצוות הנוהגות בימות החול ושבתות ור"ח שבתוך ימי החנוכה פוק חזי מש"כ הרב 'שמן ששון' בסוגיין (אות ב' קל"ט ע"ב בסופו) "דעיקר כונתינו בחנוכה ופורים הוא בבחי' סדר הימים וממילא נתקן סדר הזמנים ג"כ וכל א' נתקן כפי בחינתו וכו'" עכ"ל³⁸.

ולכאו' דבר זה הוא פלא, וממש בחי' 'עולם הפוך ראיתי' שהרי קימ"ל [כפי שהבאנו לעיל] שבכל ימי המועדים כל עסקנו הוא בסדר הזמנים, וסדר הימים הוא שנעשה ממילא בסוד מש"כ בדרוש יו"ט בית מועד 'מעין הנוטף טיפין טיפין וארובות השמים נפתחו לרוב ולא ניכרו' ע"ש³⁹.

והנה מציאות זו הנז"ל אומרת דרשני, להבין פשר הדבר. ורמז מצאתי בדברי גאון הקבלה רבי אביגדור עזריאל זלה"ה בספרו 'זמרת הארץ' (סימן פ"ג) בסוגיית 'פסק השמיטה' שכתב ליישב המנהג לכוון בשמיטה גם במוחין דאחור [כפי מה שנהג מרן ברוב ימיו ע"ש] הוא

[קובץ 'זאת חנוכה' סימן א'] משם הגאון הגדול המקובל רבי נתן בן סניור שליט"א, שלמד ג"כ שביומי דחנוכה יש תיקון בפרצוף הימים ע"ש. ושמחתי שמחה גדול שזיכני ה' לכוון לדעת גדולים.

³⁶ כגון מש"כ בדרוש ר"ח ע"ש.

³⁷ ואין כוונתו למקום התיקון הפרטי הנעשה בא"ק ואבי"ע דמצוות וכוז"ל בדברינו, שיו"ט מדאורייתא הוא בזו"ן הגדולים ודרבנן ביעו"ר, שאין זה שייך לתיקון בזו"ן הכוללים הנתקנים במועדים בפרצוף הזמנים, ופשוט.

³⁸ ועין שכ"כ ב'פפתח עינים' בכונת פורים ד"ה מ"ש וכו'.

³⁹ ועוד שאיסור אסר מרן עלינו לכוון כלל בפרצוף הימים בימי המועדים כידוע ומפורסם לכל חבריא קדישא דעסקין ברזי דארייתא.

מטעם דשביעית בזמן הזה מדרבנן, ואשר ע"כ 'אין ספק דאין עילוי המלכות דאצילות. כמו כן בשביעית בזמן הזה, וצריכה למעשה התחתונים אפילו לצורך האחור' ע"ש.

וביארור הענין [הנוגע לסוגיין] הוא, שאע"פ דמדברי הרב [בשער המצוות פ' בהר] משמע כי בשנת שמיטה מתבררים בירורי האחור מאליהם ללא צורך מעשי התחתונים, כ"ז הוא כששביעית נוהגת מדאורייתא, אך כאשר חיוב השמיטה הוא רק מדרבנן, אזי 'נחית דרגא' ולא נתקנים בירורי האחור מאליהם וצריך סיוע התחתונים ע"ש כי קיצרתי.

כעת נבוא לדמות מילתא למילתא והוא, כי מה שאמרנו כי כלל נקוט בידנו [מפי הרב ומרן הרש"ש] כי בעת תיקון פרצוף הזמנים [בימי המועדים] אזי פרצוף הימים 'אינו עולה בשם' בסוד שרגא בטיהרא וכו', כ"ז הוא בימים טובים שחיובם מדאורייתא, אולם בימים טובים מדרבנן כחנוכה ופורים אין הדברים כן, אלא שישאל פועלים ומתקנים בב' הפרצופים כי טובים השניים לקיום העולם ודו"ק⁴⁰.

להוסיף מקודש לחול

הנה כעת לאחר שבארנו את החידוש ביו"ט מדרבנן והוא, שממשיכים לפעול גם בפרצוף זו"ן דימים תמידין כסדרן בלא שינוי כלל וכנז"ל. נוסיף ונאמר, שלמעשה מדברי הרב משמע, שביומי דחנוכה מחמת קדושת הזמן ומצוות הדלקת המנורה, נפעל חידוש גדול והוא שנעשה עילוי ותוספת שפע וקדושה בזו"ן היומי וזש"כ הרב בריש דבריו בשעה"כ בסוגיין (ש) "כמו שנתבאר שבשבתות ויו"ט ור"ח יש בהם תוספת קדושה על ימי החול גם בחנוכה ופורים יש בהם תוספת קדושה יותר מימי החול וכו" ע"ש⁴¹.

וצריך להבין דברי הרב הנז"ל, שהנה כבר הקשנו לעיל, מה החידוש בתוספת הקדושה ביומי דחנוכה, הרי זמן זה הוא בחי' יו"ט בו 'ארובות השמים נפתחו' וזו"ן [הגדולים] מקבלים שפע טובה וברכה דמוחין קדישין דומיא דכל שאר הימים טובים, א"כ פשיטא שיש תוספת קדושה, ומה בא הרב הכא לחדש לן.

ועוד קשה שלכאן' תוספת הקדושה בימי החנוכה אינה מחמת הטעמים שנזכרו בדברי הרב שם [עין מש"כ בזה לעיל] אלא מחמת המוחין הנמשכים לא"ק ואבי"ע דהוד הנתקן בימי החנוכה, דומיא דשאר ימים טובים.

⁴⁰ ועין אריכות בסוגיא זו בדברי הגרי"מ שליט"א בספרו 'שפת היים' חנוכה [סימן א'] מש"כ בזה.

⁴¹ וביאר שם שמשמעות תוספת הקדושה הדין היא כמהיכן היא נובעת ע"ש.

אלא שהאמת תורה דרכה, והיישוב טוב לזה הוא, שלמעשה הרב בדבריו הנו' לא דיבר כלל על תוספת קדושה שנובעת מחמת המוחין הנמשכים לפרצוף הזמנים [שה"ז דבר פשוט הוא ולא יטעה בו אפילו בר בי רב דחד יומא] אלא בא הרב לחדש לן שביומי דחנוכה [כיוון שהוא מדרבנן] בנוסף לשפע הנמשך בזו"ן הכוללים [דא"ק ואבי"ע דהוד] דפרצוף הזמנים נמשך שפע קדושה גם לזו"ן הפרטיים דפרצוף הזמנים, והוא הוא השפע המדובר בסוגיין.

נמצא א"כ שלמעשה ביומי דחנוכה עסקינן בב' 'מערכות' שונות⁴² שבשניהם יש 'תוספת קדושה':

א. זו"ן הכוללים דפרצוף הזמנים, א"ק ואבי"ע דהוד. בהם נמשכים מוחין שלמים דיסודות ואו"א עילאין דומיא דשאר ימים טובים בלא שינוי כלל, וכן נעשה בהם זיווג זו"ן [הגדולים] הכוללים כאשר הם שווים בקומתם⁴³.

ב. זו"ן הפרטיים דפרצוף הימים. בהם נמשכים מוחין רגילים דימי החול [נה"י דבינה דז"א] ונתקנים יעו"ר, אלא שבנוסף יש בהם 'תוספת קדושה' שבא לידי ביטוי בכך ש'תרוייהו אינון בהוד' ועוד שמקבלת הנוק' המוחין ישירות שלא ע"י בעלה וכנז"ל וכן שנמשך שפע לנוק' [עטרות היסודות] בסוד 'יחוד נ"ר' בעודה עומדת בתנה"י דז"א וכנז"ל.

הנה בדברים האלו מצאנו מרגוע לנפשנו גם בענין מה שהקשנו לעיל בענין הקשר שעשה הרב בין נר שבת לנר חנוכה, שהרי כל הקושיא היא מחמת שסברנו שיש בחנוכה רק נוק' אחת שנתקנת, והיא נוק' הכוללת השייכת לא"ק ואבי"ע דהוד דפרצוף הזמנים, וא"כ מה שייך לקשר לנוק' דזו"ן היומי [שבה עוסקים בהדלקת נרות שב"ק]. אמנם כעת לאחר דחזינן דביומי דחנוכה עסקינן בב' בחי' נוק' [של הפרצוף היומי והפרצוף הזמני] שפיר יובן הקשר בין נר שבת לנר חנוכה ודו"ק כי קיצרתי.

עד שתכלה רגל מן השוק

הנה כבר הבאנו לעיל (קבא דקשייטא אות ז') את דברי הרב בפע"ח דמינה ילפינן כי יש קפידיא להדליק את הנרות בשקיעה דווקא, והוא מטעם שהמלכות [אליה נמשכים האורות

⁴² שהם ג', דלא נחתין הכא לדבר בא"ק ואבי"ע דמצות שגם שם נעשה תיקון בזו"ן הפרטי של מצות הדלקת נר חנוכה. וכבר מילתנו אמורה בזה לעיל ואכמ"ל.

⁴³ ולכאורה המושכת מוחין אלו דפרצוף הזמנים נעשה בעת ההדלקה, וזיווג 'שווים בקומתם'.

בהדלקה] יורדת [לכאן' בשקיעה] לעולמות ב"ע, ואם לא תקבל האור בעת ההיא, שוב לא תוכל עוד לקבלו ע"ש⁴⁴.

והנה לאחר העיון ה' האיר עיני וראיתי כי בדברי הרב בפע"ח איכא ראייה אלימתא למש"כ לעיל כי דברי הרב שם עוסקים בתוספת קדושה בנוק' השייכת לזו"ן היומי [פרצוף הימים] שם מתקנים התפילות [ובנידון דידן, תפילת ערבית דחול] ולא בזו"ן הכוללים [דא"ק ואבי"ע דהוד] דפרצוף הזמנים, ונבאר הדברים.

כבר כתבנו לעיל, כי מדברי הרב שם נראה לכאן' כי הנוק' הנז' [שיורדת בשקיעה לעולמות ב"ע] היא הנוק' דפרצוף הימים [ולא דזמנים] ע"ש הטעמים. והנה אע"פ דכתבנו שם טעמים המסתברים, בכ"ז עדיין יש [לכאן'] אפשרות לדחוק וליתן פתחון פה לבעל דין לחלוק, אמנם לאחר ההתבוננות בדברי הרב בפע"ח הנז"ל נראה כי הראיה שכתבנו מוכרחת.

ראשית נציין כי בדברי רבינו בכמה מקומות [עין לדוג' בשעה"כ דרוש ו' מדרושי הלילה] מצינו כי הדוכרא [ז"א] נקרא 'מדת יום' והנוקבא נקראת 'מדת לילה' וכן הוא גם בדברי מרן הרש"ש [עין לדוג' בנה"ש בהקדמת 'המעביר'] ע"ש⁴⁵. והנה נוק' זו [שהיא 'מדת לילה כאמור] היא בחי' הנר דחנוכה כדאיתא בדברי הרב בשעה"כ בסוגיין [ק"ה ע"ד] ע"ש.

עוד למדנו מדברי הרב בפע"ח, כי שפע האור הנעשה בהדלקה צריך שיעשה לפני ירידת המלכות לעולמות ב"ע בלילה [בסוד 'ותתן טרף לביתה'], והוא שאור זה מאיר לנוק' שבאצילות [העומדת בנה"ז דז"א] והארתו לזמן קצר [עד שתכלה רגל מן השוק] וזש"כ "אין האור הזה יכול להמשיך אליה, אלא זמן מועט לכן גם מצות הדלקה אינה אלא זמן מועט, וזהו עד שתכלה רגל מן השוק, כי השוק הם העולמות התחתונים, עד שתכלה אותו רשימו מן האור שנמשך אחריה למטה עד מקומה" עכ"ל⁴⁶.

⁴⁴ ועין מש"כ בספרנו 'דברים היוצאים מן הלב' (סימן ח' עמוד קכ"ה) ההבדל בין ירידת המלכות לצורך השפעה לעולמות ב"ע לבין ירידה מחמת פגם בסוד 'גלות הכינה' ואכמ"ל.

⁴⁵ ומקור דברי הרב ברוך מדברי הזוה"ק (בראשית כ' ע"ב) וז"ל בקיצור "כיון דעאל ליליא, ונוקבא נקיט כלא, לית שלטנו דביתא בר בנוקבא, דהא כדן שלטנו דילה, דכתיב (משלי ל"א ט"ו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, היא ולא הוא, ממשלת היום דדוכרא, ממשלת הלילה דנוקבא" עכ"ל.

⁴⁶ ועיין בדברי הרב בספר הליקוטים (תולדות ס"א) שכ"כ בפרוש וז"ל "ומ"ש רז"ל עד שתכלה רגל מן השוק, שיעורה, לפי שהארה זו שקיבלה היא מאצילות, ושוק נק' החיצונים העולמות. וצריך עד

והנה בספר כוונות ישן (ענין חנוכה עמוד ר"ח בהוצאת אהבת שלום) מצינו חידוש גדול והוא⁴⁷, שלא כל המלכות יורדת לבי"ע אלא רק בחי' הרגל' דילה, שהיא אות דל"ת וז"ל "ומצות הדלקתה הוא עד שתכלה רגל מן השוק פירוש שיש בה בחינה יורדת למטה בבי"ע ונקראת שוק כי באצילות נקראת בית והבחינה היורדת למטה היא אות דל"ת שבה ולזה מצות הדלקתה עד שתכלה רגל מן השוק פירוש כי בחינה היורדת למטה נקראת רגל כשתכלה רגל מן השוק שאז יכלה הרגל והרגל הוא נסתלק למעלה" עכ"ל.

והנה בדברי הרב בפע"ח (שער ר"ח פ"ג ק"ז ע"ב) מצינו הרחבת הדברים, ושם חזינן כי חלק המלכות הנשאר באצילות [שהוא בחי' ו'] ע"י נעשה הזיווג דתפילת ערבית⁴⁸. נמצא א"כ כי הנוק' אליה נמשכים אורות הרג"ל בהדלקה הנה נוק' השייכת לתיקון הנעשה ע"י התפילות, דהיינו זו"ן דפרצוף הימים וזו היא ראייה שאין עליה תשובה ולית נגר בר נגר דלישדו בה נרגא⁴⁹.

שתכלה הרג"ל, ורג"ל הוא ע"ב וקס"א, שהיא מקבלת אלו המוחין, עד שתבא למקום השוק, שהם החיצונים" עכ"ל.

⁴⁷ וע"ש בהערות אות ב' שכתבו שלא מצאו לשון מקבילה לדברי הרב הכא בשאר מקומות.

⁴⁸ וז"ל "עוד בחי' אחרת לה' תתאה שמורה על עשר, שהם ד"ו, ונחלקים לב' אותיות, ו' נשאר באצילות למעלה, אות ד' שהוא בחינת המלכות ירדה למטה, ונעשה פרצוף שלם, והיא נשמה דבי"ע, ולזה היא דל"ת, שהיא עניה ודלה כשירודת למטה. וכשיוצאה לחוץ אמא, אז אוזיפת אמא לברתא מנאה. וזו הדל"ת שירודת לבריאה, נקראת אלהים, כי מלכות שבאצילות אינו נקרא בשם אלהים, רק זאת שירודת למטה ונעשה ה', בסוד היורד לבריאה, ומזדווג שם, והוא ו' שנשארה למעלה באצילות, ונעשית זכר אליה, ויסוד שבה יורד ומזדווגת עמה, ונעשית מן ד' ה', וזהו שאנו אומרים השכיבנו אבינו לשלום וכו', כי באצילות לא יש שינה, אלא מבריאה ולמטה, ובריאה שהוא הכסא, בלילה נעשה מטה. ורחל שהיא בעשיה של אצילות למטה, המלכות שבה היא תחת המטה, והזווג הוא בלאה, "השכיבנו אבינו" לשלום, ר"ת לאה למפרע, ואנו מתפללין שירד השלום שהוא היסוד, שאותו ו' המלוי שנשאר שם למעלה, שירד להזדווג עמה, זהו בזיווג של לאה. אבל ביום, והעמידנו לחיים ולשלום, שהוא זווג עליון ביסוד של מעלה. וזהו כל מה שמתפללין אנחנו, ומתקנים בתפילת שחרית, שיעלה אות ד' זו למעלה במקומה הראשון, שהוא שער ראשון מלכות שבמלכות, שבלעדה אי אפשר להזדווג. וכשהיא עולה כולה, נעשית הזווג העליון. וכאשר יורדת למטה, אות ד' נעשית נקבה, ואות ו' שבה נעשה בחי' זכר אליה" עכ"ל.

⁴⁹ ויש עוד להאריך טובא בביאור סוגיא זו ועוד חזון למועד.

מיל קטני אגב ריהטא בחפזון

לסיום דברינו ראיתי לכתוב כאן הני מילי קטני להיות לזכרון לחברם עם מאמר זה להיות אחד כי אידי דזוטרי מרכסי, אשר ע"כ אמרתי להציגם פה⁵⁰.

וזאת למודעי, שיש להרחיב ולבאר הדברים טובא, וחפץ הייתי להשתעשע עוד בשעשועים דאורייתא בסוגיא הדין כמה"כ (משלי ה) 'ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום' אולם אין הפנאי מסכים עמי, ומה שהלב חושק, הזמן עושק. ואסתפק כעת בכמה הערות קצרות בנדון דידן לתועלת המעיינים ועוד חזון למועד:

- א. עיננו הרואות שבסידור הכוונות לא סידר צלם מוחין [שלם] השייך לזו"ן הכוללים דפרצוף הזמנים והצלם שיש במטבע הברכה שייך לכאו' לזו"ן הפרטי של פרצוף המצות⁵¹.
- ב. בעניין תוספת הקדושה בזו"ן היומי, צריך עיון אם הוא נפעל מחמת הדלקת נר חנוכה או דילמא הזמן קא גרים, ולכאו' נראה כפי הצד הראשון, וכבר דנו בזה המפרשים הלא המה בספרתם ע"ש.
- ג. נראה פשוט, שכל מאי דאמרינן שבחנוכה יש תוספת קדושה ושפע בזו"ן היומי, אינו עניין לתוספת בירורים [השייכים לפרצוף הימים] אלא שקיום המצוה בזו"ן הכולל של הזמנים [א"ק ואבי"ע דהוד] פועל תוספת שפע בזו"ן היומי, והנלע"ד שהוא דומיא דעסק הייחודים [שע"י שמייחד פועל להשפיע שפע טובה וברכה לזו"ן היומי. אע"פ שלא שייך כלל לבירורים שהרי בכל הייחודים אין שייכות כלל לרפ"ח ודו"ק] וכבר הארכנו בזה במק"א. ורק זאת נאמר, שגלוי וידוע שגם בימות החול נתקנים פרצופי זו"ן הכוללים דזמנים, ועין בלשון לשם יחוד שסידר הרש"ש לכ"ד שעות [שיש לאומרה בכל יום!] שכתב "ולברר חלקי הטוב דתרי"ג אברים וכו' דעולמות ונשמות דבחי' ששת ימי בראשית ודבחי' הזמנים דכללות א"ק ואבי"ע וכו'" וכבר דשו בזה קמאי ואכמ"ל ואי"ה נאריך בזה במק"א.

⁵⁰ ועוד שיש בזה בחי' 'גדיל תורה' ובפרט דחביבא לן שמעתתיה דהרב בסוגיית חנוכה טובא כדברי הרמב"ם (הלכות חנוכה פ"ד הי"ב) "מצוות נ"ח מצוה חביבה היא עד מאוד וכו'" ודו"ק.
⁵¹ ויש להעיר של שצריך המכוון לתת בדעתו שבת"בית 'מלך העולם' מתבררים ב' מיני רפ"ח א. של הזו"ן הפרטם של המצוה ב. של זו"ן הכוללים דא"ק ואבי"ע דהוד. ולגבי תיקון זו"ן היומי, נראה שאין בירור חדש אלא שזה בחי' תוספת שפע ודו"ק.

- ד. לאור דברינו לעיל צריך לעיין ולהבין כל פרט בסידור [בכוונות הדלקת הנרות וכו'] להיכן שייך ובאיזה מערכת מתקן שיש בזה נפק"מ טובא לעסק הברורים⁵².
- ה. צריך לעיין ולהבין ייחוד 'נר' זה שנוק' עומדת בנה"י, שלפי דברינו קאי על נוק' שהיא יעו"ר [עטרות היסודות] השייכים לזו"ן היומי, וייתכן שזהו מעלה נוספת וייחודית ליומי דחנוכה, שנשפע שפע זה למלכות בעת ההדלקה [למשך חצי שעה] לפני שירדת לעולמות בי"ע מה שאין כן בשום זמן אחר בשנה.
- ו. מדברי הרב בסוגיין למדנו כי יש מעלה בזה שהמלכות מקבלת המוחין דילה ישירות מאמא ולא ע"י בעלה. וצ"ל מאי מעליותא בהאי, ועוד צ"ל שלכאורה באופן זה יצא שיש רק מעלה לנוק' וחסרון לדוכ' [יעקב] וכמו שציינו המפרשים ע"ש.

זה מה שהשיגה ידי יד כהה לכתוב בענין זה וצור ישראל יצילנו משגיאות ויפתח לבנו להבין ולהשכיל בסודות תורתו ולכוון לאמיתתה של תורה ולעובדו בלבב שלם.

ברוך רחמנא דסייען

⁵² ועין מש"כ מרן (נה"ש כ"ד ע"ב) "וצריך לידע חשבון השנים לפי סדר חשבון הספירות דפרצוף ו"ק דזו"ן הנפרטים לשיתא אלפי שני דהוי עלמא כדי לידע באיזה פרצוף היא אותה השנה ובאיזו ספירה הוא אותו וחדש ובאיזו ספירה מחבת"ם דאותה הספירה הוא אותו שבוע ובאיזה ספירה מו"ק דאותו שבוע הוא אותו היום כדי לידע לברר ולהעלות הברורים המתייחסים לכל יום ויום כראוי וכנכון וכדי לידע לכון בברכת המפיל והמעביר וכל התפללות דאותו יום שהם במוחין דפרצוף דיום שעבר ולא דאותו יום שהוא עומד בו כנ"ל וכו" עכ"ל. נמצינו למדים מדב"ק, כי ידיעת מקום התיקון המדוייק משפיעה על איכות וכמות הברורים. ועין מה שביארנו דברי מרן הנז' בספרנו 'מצות המלך' מש"כ בזה באורך ותרו"ץ.

קובץ זה

יו"ל לעילוי נשמת

אברהם בן חביבה ז"ל

נלב"ע כ"ב כסליו תשפ"א

ת.נ.צ.ב.ה

חדש!

יום השישי

באורים ועיונים בדברי רבינו האריז"ל בשער הכוונות חלק הכנות לשב"ק

מתוך ההסכמה של ראש ישיבת המקובלים 'החיים והשלום' הגאון הגדול המקובל האלקי רבי מרדכי עטיה שליט"א:

ובספר נפלא זה, ליקט הרב המחבר את רוב דברי רבותינו המפרשים העוסקים בסוגיות הנז"ל, והוסיף עליהם נופך מכובד מדיליה, והכל עשה בשפה ברורה ונעימה ובסדר נפלא המקל ביותר אל כל הקרב אל הקודש, למצוא את מבוקשו בסוגיות חשובות ונכבדות אלו של הכנה לשב"ק.

ניתן לקבל את תקציר הספר ללא עלות בפניה למייל מכון 'אהבת אמת' umae55555@gmail.com

קולמוס
הפצת ספרים שעובדת.

0722-441660

0722441670@gmail.com ☎ 02.970.7087

להשיג
בכל חנויות
הספרים

